

American psycho

Van Bret Easton Ellis verscheen eerder bij uitgeverij Anthos

Minder dan niks

De wetten van de aantrekkingskracht

Glamorama

Lunar park

De figuranten

Bret Easton Ellis

American psycho

Vertaald door Balt Lenders

Anthos | Amsterdam

Voor de toestemming om reeds elders gepubliceerde fragmenten over te nemen, gaat onze hartelijke dank uit naar: Uitgeverij L.J. Veen, Amsterdam: fragment uit *Herinneringen uit het Ondergrondse* van Fjodor Dostojevski. Vertaald door S. van Praag. © 1965, 1980 Uitgeverij L.J. Veen, Amsterdam. *Fortune Magazine*: fragment uit 'Miss Manners on Office Etiquette', uit de editie van 6 november 1989. © 1989 *Fortune Magazine*. Index Music, Inc.: fragment uit de tekst van '(Nothing But) Flowers' van David Byrne. © 1988 Index Music, Inc. (ASCAP)

Eerste druk 2000

Zesde druk 2011

ISBN 978 90 414 1972 9

© 1991 Bret Easton Ellis

© 2000 Nederlandse vertaling Ambo/Anthos *uitgevers*, Amsterdam

Deze vertaling is in 1991 verschenen bij
uitgeverij Luitingh-Sijthoff bv, Amsterdam

Oorspronkelijke titel *American Psycho*

Oorspronkelijke uitgever Knopf

Omslagontwerp Parra

Foto auteur © Gamma / Hollandse Hoogte

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Antwerpen

Dit is een fictief verhaal. Alle personages, gebeurtenissen en dialogen, met uitzondering van een incidentele verwijzing naar algemeen bekende personen, producten of instellingen, bestaan uitsluitend in de verbeelding van de auteur en zijn niet bedoeld om mensen, producten of diensten van welk bedrijf dan ook in diskrediet te brengen.

Voor Bruce Taylor

Het spreekt vanzelf, dat zowel de schrijver van deze *Herinneringen* als de *Herinneringen* zelf een vrucht van de verbeelding zijn. Maar niettemin kunnen dergelijke personen – dit geldt ook voor de schrijver van deze *Herinneringen* – niet alleen bestaan, nee, hun bestaan is in de verhoudingen van onze maatschappij iets noodzakelijks geworden. Ik wilde het publiek duidelijker dan dit gewoonlijk geschiedt, een karakter van een pas kortelings geëindigde periode voor ogen voeren. Het is een van de vertegenwoordigers van een generatie, die aan het uitsterven is. In het eerste fragment stelt deze persoon zichzelf voor, hij deelt ons zijn levensbeschouwing mede, hij wil ons als het ware de oorzaken verklaren, waardoor hij in ons midden verscheen en verschijnen moest. Het daaropvolgend hoofdstuk behelst enige voorvallen uit zijn leven.

Fjodor Dostojevski – *Herinneringen uit het Ondergrondse*

Een van de grootste vergissingen die mensen maken is dat ze denken dat goede manieren alleen maar de uitdrukking zijn van zorgeloze denkbeelden. Er zijn allerlei soorten gedrag die op een welgemanierde wijze geuit kunnen worden. Dat is waar beschaving op neerkomt – dingen op een welgemanierde en niet op een tegendraadse wijze doen. Een van de plaatsen waar het verkeerd ging

was de naturalistische op Rousseau geïnspireerde beweging van de jaren zestig toen mensen zeiden: 'Waarom kun je niet gewoon zeggen wat je op je hart hebt?' In een beschaafde maatschappij zullen enige beperkingen moeten gelden. Als we aan iedere impuls gehoor gaven, zouden we elkaar afmaken.

Miss Manners (Judith Martin)

And as things fell apart
Nobody paid much attention

Talking Heads

Aprilse grillen

LAAT ALLE HOOP VAREN BIJ HET BINNENGAAN HIER staat in bloedrode letters op de zijgevel van de Chemical Bank geklad vlak bij de hoek van Eleventh en First en het is zo groot dat het te zien is vanaf de achterbank van de taxi die schokkend voortbeweegt in het verkeer dat van Wall Street komt en net als Timothy Price de woorden in de gaten krijgt komt een bus tot stilstand en belemmert de reclame voor *Les Misérables* op de zijkant ervan zijn uitzicht, maar Price, die bij Pierce & Pierce werkt en zesentwintig is, lijkt het niet te kunnen schelen omdat hij tegen de chauffeur zegt dat hij hem vijf dollar geeft als hij de radio harder zet, 'Be My Baby' op WYNN, en de chauffeur, zwart, geen Amerikaan, doet het.

'Ik ben schatrijk,' zegt Price. 'Ik ben creatief, ik ben jong, meedogenloos, uiterst gemotiveerd en uiterst ervaren. Wat ik in wezen wil zeggen is dat de maatschappij zich niet kan veroorloven mij te verliezen. Ik ben een *sieraad* voor de maatschappij.' Price kalmeert, blijft uit het smerige raam van de taxi naar buiten staren, waarschijnlijk naar het woord ANGST dat in rode graffiti op de zijmuur van een McDonald's op Fourth en Seventh staat gespoten. 'Ik bedoel: feit blijft dat niemand zich een bal interesseert voor z'n werk, iedereen heeft een hekel aan zijn baan, ik heb een hekel aan mijn baan, jij hebt me gezegd dat je een hekel hebt aan die van jou. Wat doe ik? Teruggaan naar Los Angeles? Da's geen keus. Ik ben niet

van UCLA naar Stanford overgestapt om genoeg te nemen met dit. Ik bedoel, ben ik de enige die vindt dat we te weinig verdienen?’ Als in een film verschijnt er weer een bus en weer vervangt een poster voor *Les Misérables* het woord – niet dezelfde bus want iemand heeft het woord POT over Eponines gezicht geschreven. ‘Ik heb een luxeappartement hier,’ barst Tim uit. ‘Godsamme, ik heb een tweede huis in de *Hamptons*.’

‘Je ouders, jongen. Dat is van je ouders.’

14

‘Ik kóóp ’t van ze. Kun je dat ding verdomme niet wat hárdere zetten?’ snauwt hij lichtgeraakt in de richting van de chauffeur terwijl de Crystals nog steeds uit de radio schallen.

‘Hij kan niet harder,’ lijkt de chauffeur te zeggen.

Timothy negeert hem en gaat geïrriteerd door. ‘Ik zou wel in deze stad kunnen blijven wonen als ze maar Blaupunkts in de taxi’s installeerden. Misschien de dynamische tunerinstallaties de ODM III of de ORC II?’ Hier wordt zijn stem zachter. ‘Een van de twee. Up-to-date, vriend, heel up-to-date.’

Hij haalt de koptelefoon van zijn duur uitzijnde walkman van zijn nek, nog steeds klagend. ‘Ik heb er een hekel aan om te klagen – echt waar – over de rotzooi, de vuilnis, de ziekte, over hoe smerig deze stad echt is, en jij weet en ik weet dat het een zwijnen...’ Hij blijft maar doorgaan, ondertussen zijn nieuwe kalfsleren Tumi attaché-koffertje openmakend dat hij bij D.F. Sanders heeft gekocht. Hij legt de walkman in het koffertje naast een draadloze en inklapbare portable Panasonic Easa-telefoon ter grootte van een portefeuille (daarvoor heeft hij de portable NEC 9000 Porta gehad) en haalt de krant van vandaag te voorschijn. ‘In een dag – in één dag –, moet je horen... modellen gewurgd, baby’s vanaf dak van huurflat naar beneden gegooid, kinderen vermoord in de ondergrondse, een communistenbijeenkoms, maffiaboss van kant gemaakt, nazi’s –

hij vliegt opgewonden door de pagina's – 'baseballspelers met aids, nog meer maffiashit, verkeersopstopping, daklozen, allerlei maniakken, zwermen nichten op straat in elkaar getrapt, surrogaatmoeders, soap wordt niet uitgezonden, kinderen dringen die-rentuin binnen en verbranden allerlei dieren levend, nog meer nazi's... en de grap is, de clou is, het is allemaal in deze stad – niet ergens anders, alleen hier, je krijgt 'r wat van, ho wacht, nóg meer nazi's, verkeersopstopping, verkeersopstopping, handelaren in baby's, baby's op zwarte markt, aidsbaby's, babyjunkies, gebouw stort in boven op baby, manische baby, verkeersopstopping, brug stort in...' Zijn stem stokt, hij haalt diep adem en zegt dan rustig terwijl zijn ogen zich fixeren op een bedelaar op de hoek van Second en Fifth: 'Da's de vierentwintigste die ik vandaag zie. Ik heb ze geteld.' Dan vraagt hij zonder zijn ogen af te wenden: 'Waarom heb je je kamgaren blauwe blazer met de grijze broek niet aan?' Price draagt een zesknoops wol met zijden pak van Ermenegildo Zegna, een katoenen shirt met dubbele manchetten van Ike Behar, een zijden das van Ralph Lauren en leren puntschoenen van Fratelli Rossetti. Close-up van de *Post*. Er staat een matig interessant verhaal in over twee mensen die verdwenen zijn tijdens een party aan boord van het jacht van een semi-bekende New Yorkse jetsetter terwijl de boot het eiland aan het ronden was. Resten van bloedspatten en drie stukgegooide champagneglazen zijn de enige aanwijzingen. Het vermoeden bestaat dat er opzet in het spel is en politiemensen denken dat een kapmes misschien het moordwapen is vanwege bepaalde krassen en inkepingen die op het dek zijn gevonden. Lichamen zijn niet gevonden. Er zijn geen verdachten. Price is zijn georeer vandaag tijdens de lunch begonnen en kwam er daarna bij het spelletje squash weer mee op de proppen en bleef ook tijdens de borrel bij Harry's aan het tetteren, waar hij geduren-

de drie J&B's met water, heel wat interessanter verder was gegaan over het Fisher account dat Paul Owen onder zijn beheer heeft. Price houdt zijn mond maar niet.

16 'Ziektes!' roept hij uit, zijn gezicht vertrokken van pijn. 'Je hebt nu die theorie dat als je het aidsvirus kan oplopen door met iemand te neuken die besmet is, dat je dan ook *alles* op kan lopen, of het nu op zich een virus is of niet – alzheimer, spierdystrofie, hemofilie, leukemie, anorexia, diabetes, kanker, multiple sclerose, blaasfibromen, hersenverlamming, dyslexie, in godsnaam – je kan dyslexie oplopen van cunni...'

'Ik weet het niet zeker, jongen, maar ik geloof niet dat dyslexie een virus is.'

'O ja, wie weet? Zij weten het niet. Bewijs het.'

Buiten deze taxi, op het trottoir, vechten zwarte en opgezwollen duiven om restjes hotdogs voor de deur van een Gray's Papaya terwijl travestieten niksensd staan toe te kijken en een politieauto stilletjes van de verkeerde kant een straat met eenrichtingsverkeer in glijdt en het wolkendek er laag en grijs boven hangt en in een taxi die in een verkeersstroom tegenover deze taxi stil is komen te staan wuift een vent die veel op Luis Carruthers lijkt naar Timothy en als Timothy het gewuif niet beantwoordt beseft de vent – strak naar achteren gekamd haar, bretels, hoornen bril – dat het niet is wie hij dacht dat het was en kijkt weer in zijn exemplaar van *USA Today*. Met het hoofd gebogen naar het trottoir gericht loopt een lelijke oude dakloze zwerfster met een zweepje in de hand naar de duiven te meppen die dat straal negeren terwijl ze hongerig door blijven pikken en vechten om de overblijfselen van de hotdogs en de politieauto verdwijnt in een ondergrondse parkeergarage.

'Maar dan, wanneer je net op het punt gekomen bent dat je reactie op de tijd bestaat uit algehele en volkomen acceptatie, wanneer

je lichaam zich op de een of andere manier heeft ingesteld op de waanzin en je bereikt het punt waarop het allemaal zin krijgt, waarop het klikt, dan krijgen we weer een of andere idiote kloterige dakloze negerin die gewoon *zin* heeft – luister, Bateman – *zin* heeft om op straat te lopen, deze, die straten, zie je, die’ – hij wijst – ‘en we hebben een burgemeester die geen aandacht voor d’r heeft, een burgemeester die dat wijf haar zin niet laat hebben – Jezus Christus – láát het fucking klerewijf doodvriezen, help haar uit haar eigen verdomde zelfgekozen ellende, en kijk, je bent weer waar je begonnen bent, totaal in de war en kloterig... Nummer vierentwintig, nee hoor, vijfentwintig... Wie zal d’r zijn bij Evelyn? Wacht, laat me raden.’ Hij houdt een hand omhoog waar een onberispelijke manicure op is toegepast. ‘Ashley, Courtney, Muldwyn, Marina, Charles – heb ik gelijk tot zover? Misschien een van Evelyns kunstenaarsvriendjes uit o-mijn-god de “East” Village. Je kent het soort – zo eentje die Evelyn vraagt of ze een lekkere droge *witte* Chardonnay heeft...’ Hij slaat een hand tegen zijn voorhoofd en sluit zijn ogen en nu pruttelt hij, kaken op elkaar: ‘Ik ga d’r van door. Ik dump Meredith. In wezen is ze me aan het *uitdagen* om d’r aardig te vinden. Ik ben weg. Waarom heeft het me zolang gekost eer ik erachter was dat ze gewoon de persoonlijkheid heeft van een verdomde spelletjesleidster?... Zesentwintig, zevenentwintig... Ik bedoel, ik vertel haar dat ik gevoelig ben. Ik vertelde haar dat ik volkomen van de kaart was door het ongeluk met de Challenger – wat wil ze nog meer van me? Ik ben ethisch in orde, tolerant, ik bedoel, ik ben helemaal tevreden met mijn leven, ik ben optimistisch over de toekomst – ik bedoel, jij niet?’

‘Jazeker, maar...’

‘En het enige dat ik krijg van haar is *shit*... Achtentwintig, negenentwintig, holy shit, ’t is ’n godvergeten *kolonie* van zwervers

hier. Ik zeg je...’ Hij stopt ineens, alsof hij uitgeput is, en terwijl hij zijn hoofd wegdraait van weer een advertentie voor *Les Misérables* en hem iets belangrijks te binnen schiet, vraagt hij: ‘Heb je dat over die spelleider van dat tv-programma gelezen? Hij heeft twee tienerjongens vermoord? Perverse nicht. Te maf, echt te maf.’ Price wacht op een reactie. Die komt niet. Plotseling: Upper West Side.

Hij zegt de chauffeur te stoppen op de hoek van Eighty-first en Riverside omdat het een eenrichtingstraat is.

18 ‘Doe maar geen moeite om om te rij...’ begint Price.

‘Misschien kan ik via de andere kant omrijden,’ zegt de taxi-chauffeur.

‘Doe geen moeite.’ Dan nauwelijks terzijde, met knarsende tanden, zonder glimlach: ‘Fucking nitwit.’

De chauffeur brengt de taxi tot stilstand. Twee taxi’s achter deze taxi beginnen allebei te toeteren en rijden dan verder.

‘Moeten we bloemen meenemen?’

‘Nah. Jézus, jij neukt d’r, Bateman. Waarom zouden wij voor *Evelyn* bloemen meenemen? Ik hoop voor je dat je terug hebt van vijftig,’ waarschuwt hij de chauffeur terwijl hij naar de rode cijfers op de meter loert. ‘Goddomme. Steroïden. Sorry dat ik gespannen ben.’

‘Dacht dat je d’r af was.’

‘Ik kreeg wél acne op m’n benen en armen en die uva-baden hielpen niet, dus ben ik in plaats daarvan naar een zonnestudio gegaan en raakte het kwijt toen. Jezus, Bateman, je zou moeten zien hoe *strak* mijn maag is. Afgetekend. Finaal gladgewreven...’ zegt hij op een afwezige, eigenaardige manier terwijl hij wacht tot de chauffeur hem het wisselgeld aanreikt. ‘Strak.’ Hij belazert de chauffeur met de fooi, maar de chauffeur is hoe dan ook oprecht dankbaar. ‘Het beste ermee, Shlomo,’ knipoogt Price.

‘Godverdomme, godverdomme, godverdomme,’ zegt Price als hij het portier opent. Bij het uit de taxi stappen komt hij op straat oog in oog te staan met een bedelaar – ‘Bingo: *dertig*’ – met een vreemde en erg sjofele vuilgroene jumpsuit aan, ongeschoren, het smerige vettige haar naar achteren, en gekscherend houdt Price het portier voor hem open. De zwerver, in de war gebracht, houdt ons mompelend, de ogen schaamtevol neergeslagen naar het plaveisel, een leeg plastic koffiebekertje voor dat hij krampachtig in zijn weifelende hand heeft.

19

‘Ik geloof dat hij de taxi niet hoeft,’ hinnikt Price zacht en slaat het portier dicht. ‘Vraag hem of hij American Express accepteert.’

‘Accepteert u American Express?’

De bedelaar knikt ja en vervolgt zijn weg, langzaam schuifelend.

Het is koud voor april en Price loopt met kwieke tred de straat door in de richting van Evelyns huis, ‘If I Were a Rich Man’ fluitend waardoor de warmte uit zijn mond rokerige dampsluieren veroorzaakt, en zwaaiend met zijn leren Tumi koffertje. In de verte nadert iemand met glad achterovergekamd haar en een hoornen bril op en een beige double-breasted wollen-gabardine Cerruti 1881 pak aan en met hetzelfde leren Tumi koffertje van D.F. Sanders dat Price heeft, en Timothy vraagt zich hardop af: ‘Is ‘t Victor Powell? Dat kan niet.’

De man passeert onder het fluorescerende licht van een straatlantaarn met een bezorgde blik op zijn gezicht maar zijn lippen krullen zich heel even tot een voorzichtige glimlach en hij werpt een korte blik op Price, bijna alsof ze elkaar kennen, maar even snel beseft hij dat hij Price niet kent en even snel beseft Price dat het Victor Powell niet is en de man loopt door.

‘Goddank,’ mompelt Price als hij Evelyns huis nadert.

‘Hij leek er behoorlijk veel op.’

‘Powell én een etentje bij Evelyn? Die twee gaan zo’n beetje evengoed samen als een paisley- en een ruitjesmotief.’ Price overweegt het opnieuw. ‘Witte sokken bij een grijze broek.’

20 Een langzaam uitfaden en dan gaat Price met grote passen de trap op aan de voorkant van de brownstone die Evelyns vader voor haar heeft gekocht, kankerend dat hij vergeten heeft de gisteravond gehuurde banden terug te brengen naar Video Haven. Hij belt aan. Uit het huis naast dat van Evelyn komt een vrouw – hoge hakken, fantastische kont – naar buiten zonder haar voordeur af te sluiten. Price blijft haar na staan kijken en als hij binnen voetstappen door de gang in onze richting hoort komen draait hij zich om en trekt zijn Versace das recht om wie dan ook tegemoet te treden. Courtney doet de deur open, ze draagt een crèmezijden Krizia blouse, een roestbruine Krizia tweedrok en zijden met satijnen d’Orsay pumps van Manolo Blahnik.

Ik ril en reik haar mijn zwartwollen Giorgio Armani jas aan en ze neemt hem van me over, me voorzichtig een luchtzoen in de buurt van mijn rechterwang gevend, waarna ze met Price precies hetzelfde ritueel opvoert bij het aannemen van zijn Armani jas. De nieuwe cd van de Talking Heads klinkt zachtjes uit de woonkamer.

‘Een beetje laat, niet jongens?’ vraagt Courtney ondeugend lachend.

‘Onbenul van een Haïtiaanse taxichauffeur,’ moppert Price terwijl hij Courtney een luchtzoen teruggeeft. ‘Hebben we gereserveerd ergens en kom alsjeblieft niet met Pastels om negen uur.’

Courtney lacht en hangt beide jassen in de gangkast. ‘We eten thuis vanavond, lieverds. Sorry hoor, ik weet ‘t, ik weet ‘t, ik heb geprobeerd Evelyn nog om te praten maar we eten... *sushi*.’

Tim loopt langs haar de hal door naar de keuken. ‘Evelyn? Waar